

Література

1. Кубаєнко А.В. Сучасні підходи до модернізації правоохоронної системи в умовах цифрової трансформації. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція, 2022. № 56. С. 122–126.
2. Бутко Р.Ю. Імплементация моделі поліцейської діяльності, керованої аналітикою в Україні. Розвиток підрозділів кримінального аналізу в умовах сьогодення. Матеріали круглого столу: «Імплементация ІЛР моделі в Україні», 2023. 133 с.
3. Роман Шай. Перспективи модернізації правоохоронних органів в умовах глобалізації. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: Юридичні науки, 2017. № 861. С. 219–224.
4. Шабетя С.А. Сучасний стан та перспективи розвитку нормативно-правового та організаційного забезпечення правоохоронної діяльності у сфері безпеки держави. Юридичний науковий електронний журнал, 2021. № 7. С. 238–241.
5. Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів: Закон України від 23 груд. 1993 р. № 3781-XII. ULR: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3781-12#Text> (дата звернення: 06.02.2023).
6. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квіт. 2012 р. № 4651-VI. ULR: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (дата звернення: 06.02.2023).

УДК 343.2(043.2)

Мирошніченко Н.А., к.ю.н., доцент,
Національний університет «Одеська юридична академія»,
м. Одеса, Україна

ДЕЯКІ ВИДИ ПОКАРАНЬ ЗА ДІЮЧИМ КК УКРАЇНИ, ПЕРСПЕКТИВИ УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ПОКАРАНЬ

Проблема покарання в кримінальному праві – це комплекс складних питань, пов'язаних із розглядом самого поняття покарання, його цілей, системи та видів покарання. Система покарань і їх види є обов'язковими для суду, і тільки ті покарання можуть бути призначені судом, які закріплені в КК України.

Санкції статей Особливої частини КК повинні відповідати системі та видам покарань які закріплені в Загальній частині КК України. Кожна стаття Особливої частини КК України має диспозицію і санкцію, така структура норм відповідає загальному визначенню норми в теорії права.

Проект КК пропонує вилучити санкції з норм статей Особливої частини КК та розмістити їх у виді типових санкцій в Загальній частині КК. На мій погляд, така новела не зручна для правозастосування і може

створити лише зайві проблеми щодо застосування кримінального закону. Тому вважаю не доречним відмовлятися від санкцій в статтях Особливої частини КК.

Перш за все, необхідно звернути увагу на співвідношення санкцій статей Особливої частини КК і типових санкцій видів покарань у Загальній частині КК.

В КК України самостійно передбачені види покарань, які можуть бути застосовані до повнолітніх (ст. 51 КК) і до неповнолітніх (ст. 98 КК); але доречно було б внести уточнення щодо видів покарань, які можуть бути призначені лише за проступки, а які - за злочини. Це надасть можливість індивідуалізувати покарання в залежності від ступеня суспільної небезпечності окремих видів кримінальних правопорушень.

Особливу увагу треба приділити видам покарань, які можуть бути застосовані до неповнолітніх правопорушників. До неповнолітніх, які вже працюють, на мій погляд, можливе застосування виправних робіт з 15 річного віку. Громадські роботи також можуть бути призначені неповнолітнім правопорушникам з 15 річного віку. Такий вид покарання як обмеження волі можливо застосовувати з 16 річного віку. Цей вид покарання є менш суворим ніж позбавлення волі. Щодо позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю, як додаткового покарання до неповнолітніх, вважаю можливим залишити лише позбавлення права займатися певною діяльністю [3]. Неповнолітні за віком і освітою ще не можуть займати певних посад.

Крім того, відносно такого виду покарання як позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю, є ряд зауважень та уточнень. В діючому КК цей вид покарання може бути як основним так і додатковим (ст. 55 КК). Закон чітко визначив строки цього покарання як основного від двох до п'яти років і як додаткового – від одного до трьох років. Але пізніше законодавець вніс зміни у ст. 55 КК [1], а саме: у справах передбачених «Законом про очищення влади» і за кримінальні правопорушення проти виборчих прав і свобод громадян передбачене позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю як додаткове покарання строком на п'ять років. Санкції статей Особливої частини КК, в яких передбачений цей вид покарання, не завжди відповідають положенням Загальної частини КК. Наприклад, санкція ч. 1 ст. 365-2 КК передбачає позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю як додаткове покарання на строк до десяти років, а в кваліфікованих складах (ч. 2 і ч. 3 ст. 365-2 КК), строк того ж самого додаткового покарання залишився до трьох років. В санкції ч.2 ст. 206 КК строк позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю вказаний від двох до чотирьох років, а в частині третій – від трьох до п'яти років. В ч.4 ст. 220-1

та ч. 1 ст. 220-2 КК позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю як додаткове покарання може бути призначене на строк до 10 років [1].

Ці строки не відповідають ст. 55 КК [1]. Необхідно узгодити санкції статей Особливої частини КК з положеннями Загальної частини КК. Вважаю за необхідне, в умовах воєнного стану, рекомендувати судам частіше застосовувати такий вид покарання як громадські роботи, якщо він передбачений в санкціях статей Особливої частини КК, або з посиланням на ст. 69 та ст. 69-1 КК. Зараз необхідна постійна допомога в розборі руйнувань.

Не можу погодитися з останніми новелами, такими як віднесення до видів покарань пробаційного нагляду. До особи, як це визначено в проекті нового закону [2], за вироком суду, можуть бути застосовані наглядові та соціально виховні заходи без ізоляції від суспільства. Сам по собі пробаційний нагляд є позитивним явищем, але це не вид покарання, скоріше за все, це інший захід кримінально - правового характеру або обмежувальний захід (обмеження прав і свобод особи, наглядовий, соціально виховний захід). Крім того, за обов'язками, що покладаються на особу, він нагадує інститут звільнення від відбування покарання з випробуванням. Тому, перш за все, необхідно визначитися з його правовою природою.

Вважаю, що викладені пропозиції та зауваження, нададуть можливість удосконалити кримінальне законодавство України.

Література

1. Кримінальний кодекс України: чинне законодавство із змінами та допов. на 1 вересня 2023 року: офіц. текст. Київ: Алерта, 2023, 242 с.
2. Про внесення змін до Кримінального, Кримінального процесуального кодексів України та інших законодавчих актів України щодо удосконалення видів кримінальних покарань в умовах воєнного стану: Закон України від 23 серпня 2023 р. № 3342-IX. Голос України. 27 верес. 2023 р.
3. Мирошніченко Н.А. Позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю: матеріали конф., Одеса, травень, 2023. С. 172-174.